

סימן סג

בדברי הנודע ביהודה דמותר לעבור בגילוי עריות להצלת כלל ישראל

פירש דגם למ"ד דהוה ע"ז מ"מ איסורו נדחה משום חלול ה', ואזיל החזו"א לשיטתיה], ומצינו לחלול השם דוחה שפיכות דמים ביצמות עט, א שהרגו לבני שאל כדי לפייס את הגזעונים שהתנהג עמהם שאל שלל כדן, ומקשינן בגמרא והא כתיב וזנים לא יומתו על אבותם, ומשני א"ר יוחנן מוטב תעקר אוח אחת בתורה ואל יתחלל שם שמים בפרהסיא, הרי דהרגו לבני שאל הגם דלא היו חייבים מיתה כדי שלא יתחלל שם שמים, וגילוי עריות מצינו באסתר שמסרה עצמה לאחשורוש כדי להציל את ישראל הגם דגילוי עריות בקום עשה הוא מהעצירות דיהרג ואל יעבור, כיון דאם כל ישראל יאבדו הוה חלול ה', - ע"כ מדברי החזו"א והן הן הדברים שאמר הגר"י הוטנר.

ג) אכן נריך לידע ולהדגיש דהרבה פנים ודרכות יש לחלול ה', והדברים האמורים שמותר לעבור בשפיכות דמים למנוע חלול ה' היינו רק בחלול ה' רבתי, ולקבוע דבר זה היכן חשיבא כהאי חלול השם יכולים רק ע"י הוראת בית דין הגדול שבדור, ולא כל הרוצה ליטול את מחלל ה' יבוא ויטול, ובנוגע ביהודה שהצאנו לעיל דכתב דהא דאסתר עברה בגילוי עריות משום שהיה זאת להצלת כל ישראל עמד והוסיף "ושם היה בהוראת מרדכי וזית דינו ואולי ברוה"ק", והיינו דרך מרדכי וזית דינו או נביא ברוה"ק יכולים להחליט אם במילתא דא מותר לעבור בג' החמורות, שהרי הרבה דרכים למקום להציל לישראל, והבן, - ושמעתי דמעשה שהיה במלשין ובוגד שידע סודות צבא ורצה למסור אותם לאויבי ישראל וכבר החמיל במעשיו, ולא מצאו דרך ללכוד כי אם בפתח לעריות, והנה להאמור בנוגע ביהודה אסור היה לעשות כן דל"ה סכנה על כל ישראל אלא רק בארץ אחת, ועוד דגם אם יגלה הסודות אין הדבר ודאי שע"ז תהא סיבה שינצחו במלחמה אלא שיש בזה סיכון רב אבל ל"ה מילתא דבדואי, וכמוכח, והגם דפקו"נ דוחה לכל התורה אפילו בספק ספיקא, שאני הכא דגילוי עריות לא נדחה משום פקו"נ ורק בהצלת כלל ישראל מותרים לעבור בגילוי עריות, אבל בספק לא שמענו, ול"ש כאן דינא דספק נפשות להקל שהרי גלוי עריות לא נדחה משום פקו"נ, [ובגילוי רע"א ביו"ד ריש סימן קנ"ז צ"ן לדברי הפמ"ג דבספק גילוי עריות ייהרג ואל יעבור ול"ש בזה הכלל דספק נפשות להקל].

ד) והנה יעל אשת חזר הקיני מסרה עצמה מדעתה לסיקרא, ויעוין בנזיר כג, דאמרין על זאת דגדולה עבירה לשמה, ונריך להצין היאך עברה בזה על גילוי עריות, ויעוין בתוס'

א) קיי"ל דפקו"נ דוחה לכל התורה לצד מג' החמורות ע"ז גילוי עריות ושפכ"ד, ויעוין בתוס' בסנהדרין עד, ב ובעוד דוכתי שעמדו היאך נתנה אסתר ללוקחה להיות לאשת אחשורוש ומ"ט לא מסרה נפשה, והציאו לר"ת דהוכיח מינה דבעילת עכו"ם לא חשיבא גילוי עריות, והריצ"ס בתוס' חלק על ר"ת, וכתב דכיון דאשה הוה קרקע עולם לא מתייבזה למסור נפשה ולכן לא מסרה אסתר נפשה כשאנסוה לבוא לבית המלך, [וכן הוא ברמ"א ביו"ד סימן קנ"ז סעיף א'], והנה כששלח מרדכי לאסתר שתלך לאחשורוש כדי להתחנן על עמה, אמרה אסתר כאשר אצדתי אצדתי, ויעוין במגילה טו, א דעד עתה הייתי באונס ולכן לא נאסרתי על מרדכי, אבל עתה שאני הולכת ברח"ן א"כ אצדתי גם מבית מרדכי, וקשה היאך הלכה אסתר מדעתה לאחשורוש כדי להציל ליהודים, והרי גילוי עריות לא נדחה משום פקו"נ, ועמד בזה בשו"ת נודע ביהודה מה"ת יו"ד סימן קס"א וכתב דהוא משום שהיה בזה הצלת כלל ישראל מהודו ועד כוש, ואין למידין הצלת יחידין מהצלת כלל ישראל, והיה זה בהוראת מרדכי ובית דינו ואולי היה ברוה"ק, [אבל אסור לאשה למסור עצמה לרונחם כדי שלא ייהרגו לבני החצורה וללא כתובות הבית יעקב, עיי"ש בנוגע ביהודה], ודברים אלו נריכים פירוש וביאור מאי נפקמ"נ בין הצלת יבוא אחד לבין הצלת כל ישראל ומנא לן לחלק בזה.

ב) ושאלתי זאת לפני רבות בשנים להגר"י הוטנר זצ"ל ואמר שעליו להחישב בדבר, לימים כאשר השתחרר מהשבי בממלכת ירדן לאחר שהיה כלוא במטות החטוף כתב לי שהיה לו אז זמן לחשוב בזה והביאור הוא דהריגת כל עם ישראל הוא בגדר חלול ה' וכדכתיב בקרא [במדבר י"ד] והמחה את העם הזה כאיש אחד ואמרו הגויים מבצתי יכולת ה' וגו', ולמנוע חלול ה' מותר לעבור אפילו בגילוי עריות, - ודבריו היו אצלי חידוש רב, שוב לאחר זמן ראיתי שכבר מוצא כן מפני השמועה מאת מרן החזו"א ז"ל [בפאר הדור ח"ג עמוד קפ"ה] דחלול שם שמים דוחה אף לג' העצירות החמורות, דשנינו בסנהדרין קו, א שזיקש דוד לעבוד ע"ז לבל יתחלל שם שמים כאשר ייהרגו בנו אצלם, שהיו בני מתרעמין על מידותיו של הקב"ה היאך חסיד שכמותו נענש כ"כ שהרגו בנו, ולכן מוטב שאעבוד ע"ז ואז יאמרו שהגיע לי זאת, [אמנם יעו"ש במהרש"א ולפירושו אין ראיה מהחם, ובשו"ת בית הלוי ח"ב דרוש י"ג כתב דדוד רצה רק לעשות שיחשבו שעובד ע"ז, - ובחזו"א בסנהדרין סימן כ"ד אות ב'